មានថ្ងៃមួយ, កងទ័ពរបស់លោកដាញ់-វឌ្ឍនាកំពុងជាប់ដៃស្វិតវាយជាមួយបួដួយនៅជួរភ្នំប្រសិទ្ធិ ពេលនោះកងទ័ពជិតអស់គ្រាប់ លោកធ្វើដំណើរចូលកាន់រដ្ឋធានីភ្នំពេញ ដើម្បីសុំបន្ថែមគ្រាប់រំសេវ ។ ស្រាប់តែលោកធំទទួលខុសត្រូវខាងគ្រឿងសាស្ត្រាវុធ បែរជាទារថ្លៃទឹកតែសិន... មានពាក្យចចាមអារាមថា ទារ៥០ម៉ឺនរៀល ។ លោកដាញ់-វឌ្ឍនាភ្ញាក់សឹងតែសន្លប់ ព្រោះលោកពុំដឹងជាទៅរកលុយដ៏ច្រើនលើសលប់នេះនៅឯណា ។ លោកឈរឱបដៃគិតថា គួរឲ្យឈឺចិត្តណាស់... លោកខំប្តូរជីវិតមកជួយកម្ពុជា សុខចិត្តលះបង់ចាកចោលគ្រួសារ មុខងារនិងបុណ្យស័ក្តិពិតៗ មកពាក់ស័ក្តិវរសេនិយទោ ដែលនៅស្រុកខ្មែរជាស័ក្តិគេទិញពាក់ព្រោងព្រាតដើរពេញតែផ្សារ ។ នឹកឃើញសព្វគ្រប់ លោកមួម៉ៅក៏ទះកំភ្លៀងឧត្តមសេនិយម្នាក់ដែលជាអ្នកទទួលខុសត្រូវបរិក្ខាទាំងនោះ ព្រមទាំងបញ្ជាក់ថា ៖ នេះ ៥០ម៉ឺនរៀលទទួលយកសិនចុះ ! ។

លោកដាញ់-វឌ្ឍនាអភ័ព្វមានរឿងដដែលៗ២ដងទៀត ។ បន្ទាប់ពីរឿងទី៣ លោកក៏បានទទួលលិខិតមួយច្បាប់ពីការិយាល័យប្រមុខរដ្ឋ ដែលមានហត្ថលេខាផ្ទាល់ដៃរបស់លោកសេនាប្រមុខផង បញ្ឈប់ផ្អាកលោកមិនឲ្យធ្វើការតទៅទៀត ។

កាលណោះក្នុងរដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋខ្មែរ កងទ័ពដែលមានចំនួនគ្រប់ត្រឹមត្រូវ ដោយគុណបំណាច់សង្គ្រាម ដែលបានទទួលការអប់រំផ្នែកយុទ្ធសាស្ត្រយ៉ាងត្រឹមត្រូវ ចេះចាត់ចែងមានទម្រង់ប្រសើរ មានការពិសោធន៍ដ៏គ្រប់គ្រាន់ ដែលល្បីចេះច្បាំងតទល់ចំពោះខ្មាំង ព្រមទាំងស្គាល់កលល្បិចខ្មាំង ជាពិសេសស្គាល់និងគោរពករណិយកិច្ច ៖ គឺយល់ថាធ្វើទាហានត្រូវហ៊ានពលិកម្មជីវិត ដើម្បីការពារជាតិ ទឹកដី សាសនា ព្រមទាំងមានស្មារតីរឹងប៉ឹង តស៊ូស្វិតស្វាញ គឺកងទ័ពម៉េកហ្វ័ក្ស អតីតកងទ័ពខ្មែរសេរី ដែលមានចំនួន៣ម៉ឺននាក់, ហ៊ានលះបង់ចោលគ្រួសារ ស្ម័គ្រចិត្តធ្វើពលិកម្មបូជាសាច់ឈាមមកជួយការពារប្រទេសកម្ពុជា មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញអស្ចារ្យ ទទួលជោគជ័យសឹងគ្រប់សមរភូមិ គួឲ្យមានសង្ឃឹម ។ កងទ័ពនេះមានកំហុសមួយតូចគឺមិនចេះលុតក្រាប អែបអប បញ្ចើចបញ្ចើរ តែគោរពករណិយកិច្ចកំទេចខ្មាំងគឺយួនបួដួយ ដើម្បីការពារទឹកដី ជាតិ សាសនាតែប៉ុណ្ណោះ ។

មូលហេតុនេះញ៉ាំងឲ្យមេទ័ពនៅកម្ពុជាកណ្តាលមិនពេញចិត្ត ថែមទាំងកើតសេចក្តីច្រណែន ។ មើលចុះកងទ័ពម៉េកហ្វ័ក្សជាប់ដៃស្វិតកំពុងកំទេចខ្មាំង ជិតអស់គ្រប់រំសេវ ក៏ចាត់តំណាងចូលកាន់រដ្ឋធានីភ្នំពេញសុំជំនួយ ស្រាប់តែអស់លោកដែលជាអ្នកទទួលខុសត្រូវផ្នែកបរិក្ខាទាំងនោះ បែរជាទារថ្លៃទឹកតែ៥០ម៉ឺនរៀលទៅវិញ ។ មើលចុះ ! គេចាប់ផ្តើមបង្កាប់ខ្លាឲ្យចេះស៊ីសាច់ហើយ ! ។

បញ្ហាដ៏ស្មុគស្មាញបៀបនេះកើតមានលើងជាញឹកញាប់ ទើបមានលោកវរសេ

និយទោដ៏ក្មេងម្នាក់ឈ្មោះ <ថាច់-ជា> លោកអត់ទ្រាំមិនបាននឹងអំពើអយុត្តិធម៌អស់ទាំងនេះ ។ លោកក៏ចូលទៅកាន់ការិយាល័យបរិក្ខាទាំងនោះ ហើយហ៊ានស្តីបន្ទោសឧត្តមសេនិយខ្លះដែលជាអ្នកទទួលខុសត្រូវ ។ ព្រឹកស្អែកលោកក៏ប្រថុយជីវិតចូលទៅជួបលោកសេនាប្រមុខលន់-នល់ ដើម្បីរាយការណ៍ជំរាបរឿងទាំងអស់នេះ ។ ឆ្លៀតឱកាសជំរាបបន្ថែមពីរឿងទំនិញនានាឡើងថ្លៃពី១ទៅ១០០ ទើបលោកដឹងថាកងវរសេនាតូចនិមួយៗ មានតែមេទាហានចំណែកឯកូនទាហានមិនគ្រប់ចំនួនទេ ។ ក្រោយបន្តិចមក ដោយនាម៉ឺនពុករលួយមានគ្នាច្រើនលើសលប់ វាក៏ញុះញង់ឲ្យកូនសិស្សធ្វើបាតុកម្ម រកលេសផ្សេងៗ ដើម្បីវាយសម្លាប់លោកវរសេនិយទោដ៏ក្មេងនិងដ៏ក្លាហាននេះ ។ ពួកវាបានសំរេចគំរោងការណ៍ ដោយសម្លាប់លោកបាននៅកណ្តាលទីក្រុងភ្នំពេញនាថ្ងៃទី៤ មិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៤ រួចហើយវាបោះខ្មោចលោកវរសេនិយទោចោលទៅក្នុងទន្លេបួនមុខទៅ ។

លោកវរសេនិយទោ ថាច់-ជា ត្រូវពួកនាម៉ឺនពុករលួយសម្លាប់បាត់ទៅ រីឯបងប្អូនមិត្តភក្តិរបស់លោកមិនហ៊ានហើបមាត់ទេ ព្រោះខ្លាចអំណាចក្រុមពុករលួយតាមព្យាបាទ ។

ពេលនោះលោក សុទ្ធ-ប៉ូលិន ចាងហ្វាងកាសែតនគរធំ (កកន ៖ លោកសុទ្ធប៉ូលិនត្រូវជាមិត្តភក្តិយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយលោកថាច់-ជា ហើយជាអ្នកបានដឹងរឿងរ៉ាវទាំងអស់នេះយ៉ាងច្បាស់លាស់) មានសេចក្តីក្លាហាន ធ្វើពលិកម្មសរសេរវែកញែកនូវឃាតកម្មដ៏សាហាវមិនដែលមានក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រ នៃស្នាដៃក្រុមនាម៉ឺនពុករលួយ ចុះក្នុងកាសែតនគរធំ លេខពិសេសមួយ ដែលមានច្រើនទំព័រ ។ ក្រុមពុករលួយយកការណ៍ដឹង វាចំរុងចាប់ខ្លួនលោក លោកក៏បញ្ចេញកាសែតលក់ផ្សាយមុនថ្ងៃកំណត់ រួចលោកចាកចេញពីស្រុករហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

លោកថាច់-ជាត្រូវគេសម្លាប់បាត់ទៅ, លោកសុទ្ធ-ប៉ូលិនត្រូវរត់ចោលស្រុក, នាម៉ឺនស្អាតស្អំទៅជាគាំងមាត់គ្មានហ៊ានកំរើក ។ ក្រុមនាម៉ឺនពុករលួយក៏ព័ទ្ធលោកលន់-នល់យ៉ាងជុំជិត ។ តាំងពីពេលនោះមក លោកសេនាប្រមុខលែងបានទទួលពត៌មានអ្វីពិតទាល់តែសោះ ។ ក្រុមពុករលួយជាពិសេសផ្នែកកងទ័ពចាប់ផ្តើមធ្វើជំនួញ គឺលក់លេខកងវរសេនាតូច លក់បុណ្យស័ក្តិក្នុងឆ្នាំ១៩៧៤-១៩៧៥ គឺឧបមាបើមានមេបញ្ជាការណាម្នាក់ស្លាប់ គេចាត់ការលក់ឈ្មោះ ស័ក្តិ កងវរសេនាតូចនោះភ្លាម ។ នៅកាលណោះ តំណាងរាស្ត្រ សាស្ត្រាចារ្យ គ្រូបង្រៀន មេឃុំរត់ចោលកន្លែងបែរជាទៅទិញស័ក្តិពាក់ព្រោងព្រាត ។ តើពាក់ស័ក្តិនាំទាហានទៅកំចាត់ខ្មាំងឬ ?... ទេ ! ទេ ! មិនមែននាំទាហានទៅវាយខ្មាំងទេ ។

មើលចុះលោកមេបញ្ជាការទិញស័ក្តិពាក់ពេញលើស្មា រួចចាប់ចាត់ចែងធ្វើបញ្ជី

កូនទាហានដែលមានតែឈ្មោះ មានតែរូបថត គ្មានមនុស្សទេ ដើម្បីបើកលុយចេញពីឃ្លាំងយកទៅសងថ្លៃកងវរសេនាតូច សងថ្លៃស័ក្តិដែលខ្លួនបានទិញ...

មានលោកខ្លះពាក់ស័ក្តិពេញលើស្មា តែទៅអង្គុយរត់ពន្ធទៅវិញ ។ លុះអំពើពុករលួយគ្មានព្រំដែនក្នុងកងទ័ពកើតមានឡើងក្នុងរបៀបនោះ បណ្តាលឲ្យលុយកាក់កាន់តែថោកទៅៗ ព្រោះឈ្មួលចិនឆ្លៀតឱកាសនោះគិតតែពីពីតតម្លើងថ្លៃទំនិញក្រើតៗ ។

ឧទាហរណ៍កាលពីឆ្នាំ១៩៧០ សាច់ជ្រូកមួយគីឡូថ្លៃ១២រៀល, គុយទាវមួយចានថ្លៃ៥រៀល, អង្ករមួយបាវទម្ងន់១០០គីឡូថ្លៃ៣០០រៀល ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៥ សាច់ជ្រូកមួយគីឡូថ្លៃ១២៥០រៀល, គុយទាវមួយចានថ្លៃ៥០០រៀល, អង្ករមួយបាវទម្ងន់១០០គីឡូថ្លៃ៣៥,០០០រៀល ។ ដូច្នេះទំនិញទូទៅឡើងថ្លៃជាង១០០ដង ។ លោកលន់-នល់គ្មានដឹងអ្វីទាល់តែសោះ ។ ពេលនោះអ្នករដ្ឋការស្អាតស្អំស្លូតត្រង់ចំពោះជាតិ ដល់ពេលដាច់ពោះស្លាប់ ព្រោះប្រាក់ខែទិញតែអង្ករមួយបាវមិនគ្រប់ផង ។ គ្រប់ៗគ្នាឆ្លៀតពេលចិញ្ចឹមមាន់ ទា ជ្រូក ។

ចំណែកលោកធំៗដូចជាលោករដ្ឋមន្ត្រី លោកឧត្តមសេនិយ លោកវរសេនិយទោ លោកវរសេនិយឯក លោកវរសេនីយត្រី លោកសាស្ត្រាចារ្យ លោកវិស្វករលោកវេជ្ជបណ្ឌិត និងគ្រូពេទ្យជាដើម ក្នុងក្របខ័ណ្ឌពិតៗដែលធ្វើការបំរើជាតិតាមបច្ចេកទេសរៀងៗខ្លួនយ៉ាងសុចរិតនោះ មិនអាចប្រព្រឹត្តនូវអំពើពុករលួយដូចនាម៉ឺនជំនាន់ថ្មី គឺលោតមិនទាន់គេ ក៏ធ្លាក់ទឹកចិត្តអស់សង្ឃឹម ក៏ដុះចិត្តរើរវាយ អង្គុយរង់ចាំរេតាមខ្យល់វិញ ។ គ្រប់ៗគ្នាយល់ច្រឡំយ៉ាងធ្ងន់ជាងធ្ងន់ថា របបណាក៏ដោយគេត្រូវការអ្នកចេះដឹង ដែលមានបច្ចេកទេសយ៉ាងគ្រប់គ្រាន់ ទោះបីសម្តេចសីហនុ ដែលមានលោកខៀវ-សំផនគាំទ្រដណ្តើមបានអំណាចពីលោកលន់-នល់វិលត្រឡប់មកគ្រប់គ្រងប្រទេសកម្ពុជាវិញក៏ដោយ កិច្ចការរដ្ឋត្រូវតែធ្លាក់មកលើក្រុមខ្លួនដដែល ។ មើលចុះ ! លោកធំៗទាំងនោះមិនដឹងខ្យល់ទាល់តែសោះ ការពិតសង្គ្រាមនេះមានគូបដិបក្ខអាថ៌កំបាំង គឺក្រុមអាតិតខ្មែរវៀតមិញ និងបូដូយជាច្រើនម៉ឺននាក់ ដែលបន្លំប្រើឃីហោខ្មែរក្រហម ឬប្រើឃីហោសម្តេចឪឯណោះទៅវិញទេ ។

មានលោកធំៗមួយភាគពេលនោះ ត្រូវទទួលវេរាគឺកម្មផល ព្រោះលោកធ្លាប់អង្គុយរេតាមខ្យល់ រួចបោកខ្មែរឥស្សរៈ មានលោកសឺង-ង៉ុកថាញ់, លោកដាប-ឈួន, លោកកៅ-តក់ជាដើម ។

មើលចុះ ! ពីឆ្នាំ១៩៤៥ដល់១៩៥៣ លោកដាប-ឈួននិងលោកកៅ-តក់ជាមេដឹកនាំខ្មែរឥស្សរៈ លោកទាំងពីរនាក់សំណាក់នៅតែក្នុងព្រៃ ត្រូវមុសទាកខាំ ខំតស៊ូ

ប្រឆាំងដេញបារាំង លុះត្រាតែនគរខ្មែរបានឯករាជ្យបរិបូណ៌នៅថ្ងៃទី៩-១១-៥៣ ។ នគរកម្ពុជាបានឯករាជ្យភ្លាម ក្រុមខ្មែរឥស្សរៈសុំចុះចូលក្នុងសង្គមខ្មែរដើម្បីកសាងកម្ពុជាថ្មីទាំងអស់គ្នា ។ ពេលនោះលោកធំៗដែលអង្គុយរង់ចាំរេតាមខ្យល់ ដែលចេះតែលុតក្រាប ក៏បានសំរេចទទួលជោគជ័យមែន ។ គ្រប់ៗគ្នាបានឡើងស័ក្តិ រួចបំភ្លេចគុណអ្នកតស៊ូ មិនចេះអត់ឱនអនុគ្រោះអប់រំគ្នា ដើម្បីទុកជួយការពារប្រទេសទៅអនាគតទេ បែរជាមានចរិតច្រណែនក្រែងគេល្បីជាងខ្លួន ក៏នាំគ្នាចោទអ្នកតស៊ូថាជាអ្នកក្បត់ជាតិ រួចហើយក៏លើកទ័ពទៅព័ទ្ធបាញ់សម្លាប់ចោលខ្ទេច ។

(រឿងគេព័ទ្ធបាញ់សម្លាប់លោកដាប-ឈួននៅឆ្នាំ១៩៥៩ ដោយចោទថាក្បត់នោះ ខ្ញុំមិនដឹងថាជារឿងពិតឬទេ... សូមបងប្អូនខ្មែរមេត្តាពិចារណាដោយខ្លួនឯងចុះ ប៉ុន្តែការពិតនោះ ដូចជារូបលោកសឺង-ង៉ុកថាញ់ក៏គេមិនឲ្យចូលស្រុកដែរ) ។

ប៉ុន្តែខ្ញុំស្តាយអស់លោកទាំងនោះណាស់ ដែលបង្ករឿងឈ្លោះគ្នាតែជាមួយខ្មែរគ្នាឯង ដែលជាអ្នកបំរើខ្មែរពិតៗ ។ ចំណែកឯខ្មែរអាយ៉ងបំរើយួនហាណូយគឺអតិតខ្មែរវៀតមិញ ដែលជាសត្រូវស៊ីសាច់ហុតឈាមរបស់ខ្មែរ ដែលជាអ្នកសម្លាប់បំបាត់ពូជខ្មែរ គ្មានលោកធំខ្មែរទាំងអស់នោះមានសមត្ថភាពស្រាវជ្រាវរកឃើញឬធ្វើឲ្យក្រុមក្បត់ជាតិពិតៗនោះព្រឺរោមវាឡើយ ។

មើលចុះ ! ក្រោយសន្និសិទហ្សឺណែវក្នុងខែកក្កដាឆ្នាំ១៩៥៤ ដែលបានសំរេចឲ្យវៀតមិញដកថយចេញពីប្រទេសខ្មែរ យួនហាណូយជាវៀតមិញឆ្លៀតពេលនោះសំរាំងជ្រើសរើសខ្មែរវៀតមិញចំនួន១,០០០នាក់ នាំយកទៅជាមួយ ដើម្បីបំពាក់គោលជំហរកុម្មុយនិស្តឲ្យបានឆ្អិនឆ្អៅ ។ ចំណែក៤ពាន់នាក់ទៀត វាបន្សល់ទុកពាសពេញស្រុកខ្មែរ ដើម្បីធ្វើជាខ្សែរយៈទៅអនាគត ។ វាបញ្ជាឲ្យរំលាយក្រុមចូលសម្ងំឈឹងក្នុងទីងងឹត រង់ចាំពេលវេលាល្អមកដល់ ។ (វាគ្មានចូលសុំចំណុះក្នុងសង្គមខ្មែរឯករាជ្យទេ) ។ មានមេបញ្ជាការមួយភាគស្រឡាញ់និងស្មោះត្រង់ចំពោះជាតិ គ្មានស៊ីគ្រលុំជាមួយបនពុករលួយទេ ។ លោកតែងតែនាំទ័ពទៅទប់ទល់ជាមួយខ្លាំង... ប៉ុន្តែចាប់តាំងពីចុងឆ្នាំ១៩៧៣មក ក្នុងសមរភូមិនិមួយៗគេឃើញតែខ្មោចខ្មែរពាសពេញព្រៃ មិនឃើញខ្មោចបូដួយដូចពេលមុនៗទេ ។ ដូច្នេះមានអារម្មណ៍រវាតចិត្តចង់ឈប់បន្តសង្គ្រាម ព្រោះមិនចង់ឃើញឈាមបងប្អូនខ្មែរហូតទៅថ្ងៃមុខទៀត ។

ចំណែកឯរាស្ត្រខ្មែរអ្នកស្រែចំការ ពេលនោះក៏គ្មានឃើញអ្វីប្លែកពីជំនាន់មុនមកជំនាន់ក្រោយ គឺឃើញតែបន្ថែមទម្ងន់ជារៀងរាល់ថ្ងៃ ក៏ប្រែចិត្តរវើរវាយ ហើយក៏នឹកថា បើបានសម្តេចឪដែលមានលោកខៀវ-សំផនជាមេខ្មែរក្រហមគាំទ្រ បានវិលត្រឡប់មកគ្រប់គ្រងប្រទេសខ្មែរវិញប្រសើរណាស់ ។

មើលចុះនៅពេលនោះ ! ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទូទៅទាំងរាស្ត្រទាំងនាម៉ឺនអ្នករដ្ឋការគ្រប់ៗផ្នែក គ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ទាំងទាហាន ទាំងស៊ីវិល យល់ច្រឡំយ៉ាងធ្ងន់ជាង ធ្ងន់ដោយស្មានថាភ្លក់ភ្លើងសង្គ្រាមនេះ គឺខ្មែរលន់-នល់ម្ខាងច្បាំងជាមួយខ្មែរសីហនុ-ខៀវសំផនម្ខាងទៀត ។ ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរមិនដឹងទាល់តែសោះថា មានគូបដិបក្ខអាថ៌កំបាំងពួនលាក់ខ្លួនក្នុងទីងងឹត លួចប្រើឃីហោខ្មែរក្រហម លួចប្រើឃីហោសម្ដេចសីហនុ រង់ចាំឱកាសល្អទើបវាក្រោកឡើងម្ដងមួយដំណាក់ៗ បន្លំសម្លាប់បំបាត់ពូជខ្មែរ ។ តើនរណាជាគូបដិបក្ខអាថ៌កំបាំងនេះ ? គឺអតិតវៀតមិញដែលឃួនហាណូយជាវៀតកុងជាមេដឹកនាំ ជាអ្នកផ្ដល់អាវុធឲ្យគ្រប់ធុន ព្រមទាំងមានបូដូយជាង១សែននាក់ ត្រៀមខ្លួនរង់ចាំផ្ដល់កម្លាំងសម្ងាត់ ដែលជាកម្លាំងអមតៈ ដែលវាមានអាវុធប្រសើរជាងខ្មែរយើង វាមានខ្សែរយៈតែមួយគត់យ៉ាងត្រឹមត្រូវហ្មត់ចត់ វាចាត់ចែងមានទម្រង់ប្រសើរជាងខ្មែរយើង ។ ឧទាហរណ៍ថា ថ្ងៃនេះ ខែនេះ ឆ្នាំនេះ តើវាត្រូវបញ្ចេញខ្មែរធុនណា ? តើខ្មែរធុននោះត្រូវធ្វើអ្វី ? ។ល។ វាប៉ិនប្រសប់ប្រើកលល្បិច ជាបញ្ឆោតជាបណ្ដោយ វាចេះចាត់ការបានយ៉ាងជិតដល់នៅលើពិភពលោក គ្មានសាសន៍ណាអាចធ្វើដូចវាបានឡើយ ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៤ វាកាន់កាប់ទឹកដីព្រៃព្រឹក្សារបស់ខ្មែរបានសឹង៣ភាគ៤ទៅហើយ ។ល។

❑　　　❑

❑

ជំពូកទី៨

★ ហេតុដូចម្តេចបានជាមានព្រឹត្តិការណ៍ថ្ងៃ១៧មេសា១៩៧៥ ?

★ ការបង្កើតគណៈកម្មាធិការពិសេសចរចាបញ្ចប់សង្គ្រាម ។

★ លោកសេនាប្រមុខលន់-នល់ចាកចេញពីស្រុកខ្មែរ ។

★ អង្គការត្រួតត្រាប្រទេសខ្មែរ ។

★ វិបត្តិនៃរដ្ឋធានីភ្នំពេញក្រោយព្រឹត្តិការណ៍១៧មេសា១៩៧៥

★ វិបត្តិនៃខេត្តបាត់ដំបងក្រោយព្រឹត្តិការណ៍១៧មេសា១៩៧៥

★ វិបត្តិស្រុកប៉ៃលិនក្រោយព្រឹត្តិការណ៍១៧មេសា១៩៧៥ ។

★ អង្គការដេញប្រជាជនចេញពីលំនៅ ។

ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៤-១៩៧៥ សង្គ្រាមកាន់តែឆេះខ្លាំងឡើងៗ រាស្ត្រខ្មែរអ្នកស្រែចំការត្រូវខ្មាំងសម្លាប់កំចាយគ្មានត្រាប្រណី ដូច្នេះត្រូវតែនាំគ្រួសាររត់ភៀសខ្លួនចូលកាន់ទីក្រុងជ្រកសំណាក់ច្រើនឥតគណនា ។ មូលហេតុនេះបណ្តាលឲ្យការខ្វះស្បៀងអាហារបានចោទឡើងយ៉ាងខ្លាំង ។ ម៉្យាងវិញទៀត រាស្ត្រខ្មែរអ្នកស្រែចំការមិនធ្លាប់រស់នៅចង្អៀតចង្អល់ជាន់កលើគ្នា និងអត់ការងារធ្វើយ៉ាងនេះ កំពុងធុញថប់ ធុញទ្រាន់ជិនណាយនឹងសង្គ្រាម... ស្រាប់តែទទួលបានពត៌មានច្បាស់ការណ៍គួរឲ្យកក់ក្តៅ គួរឲ្យមានសង្ឃឹមមកថា ៖ តាមរយៈប្រទេសអេស៊ានជាមិត្ត គេជួយធ្វើអន្តរាគមន៍បើកកិច្ចចរចាដើម្បីបញ្ចប់សង្គ្រាម ។

នៅពេលនោះលោកឡុង-បូរ៉េត ជារដ្ឋមន្ត្រីទី១នៃរដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋខ្មែរក៏ចាប់ផ្តើមចាត់តាំងគណៈកម្មាធិការពិសេសមួយមានសមាជិក១៣នាក់គឺ ៖

១- ឧត្តមសេនិយ សូកាំ-ខូយ ប្រធានព្រឹទ្ធសភា

២- លោក អ៊ីង-ប៊ុនហោ	ប្រធានរដ្ឋសភា
៣- លោក ឡុង-បូរ៉េត	នាយករដ្ឋមន្ត្រី
៤- លោក ហង្ស-ធុនហាក់	ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
៥- ឧត្តមសេនិយ សក់-ស៊ុតសាខន	ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងជារដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការពារជាតិ, នាយសេនាធិការដ្ឋានកងទ័ពជាតិ
៦- លោក ប៉ាន់-សូធី	ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
៧- លោក ឡុង-បុត្តា	រដ្ឋមន្ត្រី
៨- លោក ថោង-លឹមហួង	រដ្ឋមន្ត្រី
៩- លោក គាំ-រ៉េត	រដ្ឋមន្ត្រី
១០- ឧត្តមសេនិយ លន់-ណុន	
១១- ឧត្តមសេនិយ ឡេស-កូសែម	
១២- លោកគីម-ងួនត្រាច	ទេសាភិបាលធនាគារជាតិកម្ពុជា
១៣- ឧត្តមនារី វង់-សារ៉េនឌី	

កំពុងរៀបចំកិច្ចការជាមួយគូបដិប័ក្ខ គឺសម្តេចសីហនុនិងលោកខៀវ-សំផន ដើម្បីបញ្ចប់សង្គ្រាម ។

ពេលនោះប្រទេសអេស៊ានជាមិត្តឲ្យយោបល់ថា ៖ បើលោកសេនាប្រមុខស្ថិតនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដដែល កិច្ចការពិភាក្សានេះនឹងអាចមានឧបសគ្គរារាំងមិនឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។

ដូច្នេះឧត្តមសេនិយសូ-កាំខូយ, ឧត្តមសេនិយសក់-ស៊ុតសាខន, លោកអ៊ីងប៊ុនហោ, លោកឡុង-បូរ៉េត និងលោកហង្ស-ធុនហាក់ ស្ម័គ្រចិត្តនាំពាក្យនាំយោបល់របស់គណកម្មាធិការបន្តអំណាច ដើម្បីរាយការណ៍ជំរាបលោកសេនាប្រមុខលន់-នល់ ព្រមទាំងស្នើសុំឲ្យលោកថយចាកចេញពីស្រុកខ្មែរ ដើម្បីទៅព្យាបាលរោគឯបរទេសសិន...។

លោកសេនាប្រមុខលន់-នល់តាំងមាត់សឹងរកពាក្យឆ្លើយឆ្លងមិនរួច ។ តាមយោបល់របស់លោក លោកយល់ច្បាស់ណាស់ថា ភ្លើងសង្គ្រាមដែលកំពុងឆេះគគុកពេញប្រទេសខ្មែរ គឺបណ្តាលមកពីពួកអាទមិឡ វាមានបំណងប្តូរមុខប្រទេសកម្ពុជា ឲ្យក្លាយទៅជាប្រទេសរណបរបស់វា ។ បើវាលេបបានទឹកដីកម្ពុជា វានឹងកសាងកម្ពុជាមួយថ្មីលើគំនរផេះគំនរឆ្អឹងរបស់រាស្ត្រខ្មែរយ៉ាងពិតប្រាកដ ។

ប៉ុន្តែលោកនឹកគិតថា ៖ គួរឲ្យចម្លែក គួរឲ្យឆ្ងល់ណាស់ ព្រោះតាមពត៌មានច្បាស់ការណ៍រាយការណ៍មកថា តាំងពីចុងឆ្នាំ១៩៧៣ ក្នុងសមរភូមិនិមួយៗ គេឃើញ

តែទាហាននិងយោធាជាតិខ្មែរស្លាប់គរលើគ្នា គ្មានឃើញខ្មោចបូដូយដូចពីមុនៗឡើយ ។

ម៉្យាងវិញទៀត រោគាពាធកំពុងយាយីរូបលោក, លោកមិនអាចបំពេញភារកិច្ចករណីយកិច្ចបំរើជាតិឲ្យបានពេញលេញ ។ ពេលនោះលោកអង្គុយគិតសញ្ជឹងមួយសន្ទុះធំ ដើម្បីប្រទេសជាតិ លោកសំរេចចិត្តយល់ព្រមតាមសេចក្តីស្នើនោះ ។ លោកត្រូវតែផ្សងព្រេងចាកចេញចោលមាតុភូមិជាទីស្រឡាញ់គួរឲ្យសោកស្តាយ។ លោកខ្វល់សែនខ្វល់ពីអនាគតនៃប្រទេសនិងប្រជាជនខ្មែរ ។ល។

លោកសេនាប្រមុខចេញដំណើរទៅកាន់សហរដ្ឋអាមេរិកនៅថ្ងៃទី១មេសាឆ្នាំ ១៩៧៥ ។

មើលចុះគ្រប់ៗបេសកកម្មរបស់លោកសេនាប្រមុខលន់-នល់ លោកធ្វើឡើងដោយពេញកិត្តិយសថ្លៃថ្នូរ និងសមហេតុសមផលជានិច្ច ។

ឆ្លៀតឱកាសនោះយួនហាណូយ និងខ្មែរអាយ៉ងយួន ដែលជាសមាជិកបក្សប្រជាជនបដិវត្តន៍ខ្មែរ គឺអតិតខ្មែរវៀតមិញ មានហេង-សំរិន, ហ៊ុន-សែន, ជា-ស៊ីមជាដើម លោតកញ្ឆក់យកជ័យជំនះនៅថ្ងៃ១៧មេសា១៩៧៥ភ្លាម ។ ពួកវាកែទម្រង់ប្រទេសកម្ពុជាឲ្យក្លាយទៅជាលានមរណៈដ៏ធំធេង ។

ដើម្បីលាក់បំបាំង, ដើម្បីបំភ័ន្តមតិអន្តរជាតិនិងរាស្ត្រខ្មែរ វាបង្កើតឈ្មោះដ៏ចម្លែកនេះគឺ « អង្គការអនាមិក » ដែលជាមេបញ្ជាការយ៉ាងងងឹតអន្ធការ ។

មើលចុះក្នុងនាមអង្គការផ្សាយតាមវិទ្យុនៅរដ្ឋធានីភ្នំពេញនៅល្ងាចថ្ងៃទី១៧មេសា១៩៧៥, វានិយាយច្រំដែលៗគួរឲ្យធុញទ្រាន់ថា ជ័យជំនះថ្ងៃទី១៧មេសា១៩៧៥នេះមិនមែនបានមកដោយសារការចរចាទេ គឺបានដោយការដណ្តើមដោយអាវុធរបស់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធរបស់យើង ។ កាលណោះខ្មែរគ្រប់ៗគ្នាឮដែរ ប៉ុន្តែអ្នកខ្លះមិនសូវយកចិត្តទុកដាក់តាមដានព្រឹត្តិការណ៍បានជាពេលនោះយើងមិនសូវយល់ន័យនេះឡើយ ។

មើលចុះអង្គការអនាមិកដែលអត់រូបអត់រាង ហើយមានតែឈ្មោះដូចបិសាចនេះ តើហេតុអ្វីក៏វាមានឥទ្ធិពលខ្លាំងក្លាគួរឲ្យចម្លែកម្ល៉េះ ? សូមឆ្លើយបញ្ជាក់បំភ្លឺជំរាបបងប្អូនខ្មែរថា ព្រោះមានបូដូយជាច្រើនម៉ឺននាក់ ដែលជាកម្លាំងអមតៈដ៏មុតស្ទិតស្វាញត្រៀមខ្លួនជាស្រេចរង់ចាំផ្តល់កម្លាំងសម្ងាត់ឲ្យអង្គការ ។

❑

វិបត្តិនៅភ្នំពេញក្រោយព្រឹត្តិការណ៍ថ្ងៃ១៧មេសា៧៥

ភ្នំពេញជារដ្ឋធានីនៃប្រទេសកម្ពុជា ។ ផ្លូវជាតិលេខ១ចងភ្ជាប់រដ្ឋធានីភ្នំពេញទៅរដ្ឋធានីព្រៃនគរ (សៃហ្គុង-ក្រុងហូ-ជីមិញ) ។ ផ្លូវជាតិលេខ៥ចងភ្ជាប់រដ្ឋធានីភ្នំពេញ ទៅស្រុកអូរជ្រៅកាត់តាមខេត្តកំពង់ឆ្នាំង, ពោធិ៍សាត់ និងបាត់ដំបង ។ នៅខាងកើតរដ្ឋធានីភ្នំពេញមានទន្លេមួយយ៉ាងធំហៅថាទន្លេបួនមុខ (ទន្លេចតុមុខ) ។ កប៉ាល់តូចល្មមអាចបើកបរជាហូរហែរ ។ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៥ ភ្នំពេញជារដ្ឋធានីរៀបចំទាន់សម័យទំនើប មានប្រជាជនចំនួន៦០ម៉ឺននាក់ ភាគច្រើនជាអ្នកមានទ្រព្យសម្បត្តិស្តុកស្តម្ភ ។

ក្នុងរយៈពេល៥ឆ្នាំ ដោយសារសង្គ្រាម រាស្ត្រខ្មែរអ្នកស្រែចំការភ័យខ្លាច ក៏នាំគ្រួសាររត់ចូលកាន់ទីក្រុងភ្នំពេញយ៉ាងច្រើនលើសលប់ ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៥ ប្រជាជនមានចំនួនជាង៣លាននាក់ ។ វិបត្តិនៃស្បៀងអាហារបានចោទឡើងគួរឲ្យបារម្ភក្រៃលែង ។ សហរដ្ឋអាមេរិកជួយផ្តល់ជំនួយមនុស្សធម៌ ជាគ្រឿងឧបភោគ បរិភោគចំនួនពី៣ទៅ៤ម៉ឺនតោនក្នុងមួយខែ ។ ពីរឬបីថ្ងៃមុនព្រឹត្តិការ១៧មេសា១៩៧៥ អ្នកស្រុកក្នុងរដ្ឋធានីភ្នំពេញទាំងអស់មានការជ្រួលច្របល់, ភ័យតក់ស្លុត, អស់សង្ឃឹមព្រោះបានទទួលពត៌មានដ៏ច្បាស់ការណ៍មកថា លោកសេនាប្រមុខលន់-នល់បានចាកចេញពីប្រទេសខ្មែរទៅហើយ ។ កិច្ចការរដ្ឋទាំងមូលត្រូវតែធ្លាក់ទៅក្នុងកណ្តាប់ដៃពួកនាម៉ឺន ដែលភាគច្រើនជាអ្នកពុករលួយនិងខ្វះសមត្ថភាព ។

ពេលនោះខ្មាំងបាញ់កាំភ្លើងបំផ្លោងស្រោចលើរដ្ឋធានីដូចរន្ទះ អ្នកស្រុកអន្ទះសារចង់ដឹងលទ្ធផលនៃការពិភាក្សារវាងសាធារណរដ្ឋខ្មែរ, សម្តេចសីហនុ និងលោកខៀវ-សំផន ។ ស្រាប់តែនៅថ្ងៃទី១៧មេសា១៩៧៥ ម៉ោង៧កន្លះមានដំណឹងបន្តមកទៀតថា មានចៅហ្វាយថ្មីចូលមកគ្រប់គ្រងប្រទេសកម្ពុជាហើយ...។ គ្រប់ៗគ្នាយល់ច្រឡំស្មានតែកិច្ចចរចាបានសំរេច ដោយថ្វាយអំណាចដល់សម្តេចឪ លោកអាចយាងត្រឡប់មកគ្រប់គ្រងរាស្ត្រខ្មែរឡើងវិញហើយ!... ប្រសើរណាស់ៗ!...

ពេលនោះរាស្ត្រខ្មែរអន្ទះសារអង្គុយភ័យផងអរផង ព្រោះមិនដឹងថាដំណឹងនេះពិតឥមិនពិតទេ ។ កំពុងមើលផ្លូវសម្តេចឪ ស្រាប់តែមានការត្រេកអរដោយក្រឡេកឃើញមនុស្សម្នាក់មុខមូលមាំ ស្លៀកពាក់ខ្មៅ គ្មានអាវុធដើរមុខគេយ៉ាងស្វាហាប់ មានយុវជនក្មេងៗចំនួនជាង២រយនាក់ស្លៀកពាក់ខ្មៅគ្មានអាវុធ ដើរតាមក្រោយហេរជាក្បួនលើចិញ្ចើមថ្នល់តម្រង់ទៅកាន់សណ្ឋាគារ « ឡឺភ្នំ » ដែលមាន

កងទ័ពរថក្រោះជាច្រើនរយនាក់នៅទីនោះត្រៀមខ្លួនរង់ចាំទប់ទល់នឹងខ្មាំង ។ កងទ័ពរថក្រោះក្រឡេកឃើញមនុស្សចម្លែកមកដល់ ក៏លោតចុះពីរថក្រោះរត់ស្រ មកជួបជជែកគ្នាមួយសន្ទុះ ស្រាប់តែលោតឱបគ្នា បង្ហាញនូវសេចក្តីត្រេកអរជាអនេក ដោយជឿតាមសំដីអ្នកក្លាហាននេះប្រាប់ថា « សង្គ្រាមចប់ត្រឹមនេះហើយ! » ។

មនុស្សចម្លែកក៏ឡើងលើរថក្រោះមួយគ្រឿង លើកដៃធ្វើសញ្ញាចេញបញ្ជាឲ្យដឹកនាំគាត់ទៅកាន់ទីក្រុងភ្នំពេញ រួចទៅកាន់គ្រប់ទីកន្លែងដែលមានទ័ពយ៉ាងច្រើនដាក់ខ្សែត្រៀមរង់ចាំទប់ទល់នឹងខ្មាំង ។ ពេលទៅដល់សមរភូមិនិមួយៗ អ្នកក្លា-ហានដ៏ចម្លែកនេះ លោតចុះពីរថក្រោះដើរតែម្នាក់ឯង គ្មានអាវុធ រួចលើកដៃជាសញ្ញាបញ្ជាឲ្យកងទ័ពទាំងអស់ដាក់អាវុធ ព្រមទាំងនិយាយបញ្ជាក់តែពាក្យដដែលៗថា « សង្គ្រាមចប់ហើយៗ!!! » ។

ចំណែកប្រជាជនខ្មែរនិងបរទេស ដែលបានឃើញមនុស្សជាង២០០នាក់ដ៏ក្លាហានដើរចូលសមរភូមិគ្មានអាវុធយ៉ាងនេះ មានភាគច្រើនស្មានថា ជាគណៈប្រតិភូរបស់សម្តេចឬខ្មែរក្រហម ចូលមកចរចាជាមួយនាម៉ឺនបក្ខអំណាចពីលោកលន់-នល់ ។ល។

កំពុងសម្លឹងភ្លឹកនឹកស្មានៗយ៉ាងនេះ... ពេលជាមួយគ្នាស្រាប់តែឃើញមានឡានហ្ស៊ីប២គ្រឿងបរយឺតៗ មានមេខ្មែរក្រហម៨នាក់ជិះក្នុងឡាននោះ ។ ឡាននោះដោតទង់ពណ៌ក្រហមនិងខៀវ មានរូបខ្វែងជើងក្អែកនៅពីលើ ។ មានយោធាខ្មែរក្រហមក្មេងៗ អាយុមិនលើសពី១៥ឆ្នាំចំនួន៣០០នាក់ ស្លៀកពាក់ខ្មៅ ពាក់ស្បែកជើងធ្វើពីកៅស៊ូកង់ឡានតាមហូ-ជីមិញ ។ ជុំវិញចង្កេះព្យួរគ្រាប់បែកចិនរណោងរណោងធុន B-40, AK-47 ពាក់ឆៀងគ្រាប់កាំភ្លើងពេញដើមទ្រូង ។ ពួកយោធាក្មេងៗនេះដើរតាមក្រោយឡានហ្ស៊ីបពីរគ្រឿងនោះ ចូលមកយ៉ាងស្ងប់ស្ងៀមមើលទៅដូចជាអស់កម្លាំងណាស់ទៅហើយ ។ ក្រុមនេះខុសស្រឡះពីក្រុមមុនៗ ។ ដូច្នេះតើក្រុមនេះចេញមកពីប្រភពណា ? ពីមជ្ឈដ្ឋានណា ?

ក្រោយបន្តិចមកទើបមានពត៌មានមកថា មនុស្សក្លាហានដ៏ចម្លែកនោះ គឺលោកឧត្តមសេនិយ ហែម-កេតតារា ជាកូនរបស់លោកហែម-កេតសាណា រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ ។ លោកឧត្តមសេនិយហែម-កេតតារាធ្វើតាមបញ្ជាលោកលន់-ណុនប្អូនបង្កើតលោកលន់-នល់ ដើរបញ្ជាឲ្យទាហានគ្រប់ៗសមរភូមិដាក់អាវុធព្រមទាំងនិយាយតែឃ្លាដដែលៗថា « សង្គ្រាមចប់ហើយៗ! » ...

ក្រុមលោកលន់-ណុនលៃលកឲ្យទាន់ខ្យល់មួយរយៈពេលសិន ។ ប៉ុន្តែគួរឲ្យស្តាយណាស់ ដែលអស់លោកទាំងនេះមិនបានរៀនសូត្រខាងផ្នែកសង្គ្រាមឲ្យដឹងទាល់តែសោះ ថាអ្នកឈ្នះពេលនេះជាក្រុមអាថ៌កំបាំង វាកញ្ឆក់យកជ័យជំនះ វា